

Een onderwijshandvest voor docenten en studenten

In het weekblad van de Universiteit Twente wordt melding gemaakt van een noviteit in de Faculteit Management en Bestuur (UT-Nieuws 11/10/2007): een 'onderwijshandvest' waarin wederzijdse rechten en plichten van docenten en studenten omschreven zijn.¹ Het is bedoeld als een soort ethische code, een gentlemen's agreement tussen docenten en studenten. In de tekst en vormgeving van het handvest is zoveel mogelijk gekozen voor wederkerigheid: tegenover de morele plicht van de ene partij staat ook een morele plicht van de andere partij.²

Het is niet toevallig dat juist in een faculteit Management en Bestuur geëxperimenteerd wordt met een eigen ethische code. Bedrijfs- of organisatie-ethiek vormt immers één van onderzoeks- en studietheema's binnen dergelijke faculteiten. Het is dan niet verwonderlijk dat zij ertoe overgaan 'to practice what they preach'.

In de onderstaande tabel (kolom A en B) wordt de tekst van het handvest in een ietwat andere ordening samengevat. In kolom C heb ik enige mogelijke aanvullingen opgenomen, die ontleend zijn aan mijn literatuurstudie over onderwijsethiek.³ Met deze aanvullingen heb ik niet de bedoeling om de vinger te leggen op tekortkomingen in het Twentse handvest, maar om te verduidelijken dat men bij het opstellen van zo'n ethische code (bedoeld of onbedoeld) keuzes maakt en prioriteiten stelt.

Wes Holleman
ethische kroniek 22-10-2007
www.onderwijsethiek.nl

¹ Maaïke Platvoet, *Handvest stimuleert goede omgangsvormen*. URL: http://www.utnieuws.utwente.nl/new/?artikel_id=70781.

² http://www.mb.utwente.nl/onderwijs/nieuws/onderwijshandvest_mb_20070902.pdf (d.d. 9/10/2007).

³ <http://www.onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2007/04/onderwijsethieknov2006.pdf>.

A. Morele plichten van studenten	B. Morele plichten van docenten/studieleiding	C. Mogelijke aanvullingen bij kolom B
	1B. Opleidingskwaliteit: Zij bieden programma's van goede kwaliteit en ontwikkelen deze in nauwe samenhang met onderzoek.	
	2B. Cursuskwaliteit: Zij bieden programmaonderdelen van goede kwaliteit: <ul style="list-style-type: none"> • intellectueel uitdagend; • stimulerend tot reflectie op het vakgebied; • inhoudelijk relevant zijn voor het studiegebied; • met werkvormen passend bij de leerdoelen; • met literatuur aansluitend bij de leerdoelen. 	2C. <ul style="list-style-type: none"> • zij zorgen dat de aangeboden stof evenwichtig en up-to-date is en dat persoonlijke opvattingen duidelijk als zodanig worden aangemerkt; • zij bieden toets- en tentamenprocedures van goede kwaliteit; • zij lichten studenten voor over de doelgroep van de cursus; • zij bieden een cursus die studeerbaar is voor de doelgroep in de tijd die ervoor staat; • zij bieden passend onderwijs voor de doelgroep (afgestemd op hun beginrepertoire en studietempo); • zij houden rekening met de belangen van 'a-normale' studenten.
	3B. Cursuskosten: Zij schrijven geen overbodige of onnodig dure literatuur voor.	3C. Zij zorgen dat studenten de tijd die ze voor de cursusdeelname beschikbaar hebben, doelmatig kunnen gebruiken.

<p>4A. Informatie en communicatie:</p> <p>Studenten raadplegen/gebruiken de officiële informatie- en communicatiekanalen (waaronder de e-mail) en houden de informatie up-to-date. Vragen van docenten worden zo snel mogelijk beantwoord.</p>	<p>4B. De studieleiding zorgt voor tijdige en inhoudelijk adequate informatie over de inrichting van de opleiding en over relevante wijzigingen; ook de individuele docenten zorgen zo goed mogelijk voor adequate informatie over hun cursus en over relevante wijzigingen. Zij gebruiken daartoe de officiële informatie- en communicatiekanalen en houden de informatie up-to-date. Vragen van studenten worden zo snel mogelijk beantwoord.</p>	
<p>5A. Zorgvuldigheid: Studenten stellen zich correct jegens docenten op, en communiceren professioneel en met respect.</p>	<p>5B. Docenten stellen zich correct jegens studenten op, en communiceren professioneel en met respect.</p>	<p>5C. Docenten houden zich aan het aangekondigde 'cursuscontract', maar passen waar nodig een hardheidsclausule toe.</p>
<p>6A. Toewijding aan de studie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studenten volgen colleges actief en voorbereid; • ze nemen niet aan tentamens/toetsen deel wanneer ze onvoldoende voorbereid zijn; • ze plegen geen tentamenfraude of plagiaat. 	<p>6B. Toewijding (feedback naar student): Studenten krijgen tijdige en goed onderbouwde feedback op hun werk; desgevraagd krijgen ze feedback op gemaakte opdrachten.</p>	<p>6C.</p> <ul style="list-style-type: none"> • docenten bereiden hun cursus en de contact-uren daarbinnen adequaat voor; • ze verrichten geen taken waarvoor het hun aan de nodige vakbekwaamheid ontbreekt; • ze respecteren de geestelijke eigendom van de kennisproducten die door hun studenten gegenereerd zijn.
<p>7A. Punctualiteit: Studenten zijn tijdig aanwezig op colleges en werkgroepen en verstoren een goed verloop van het onderwijs niet; ze houden zich aan gestelde deadlines; ze annuleren hun tentameninschrijving als ze onverhoopt niet kunnen deelnemen.</p>	<p>7B.</p> <p>Docenten houden zich aan gestelde deadlines; tentamencijfers worden binnen 15 werkdagen bekendgemaakt.</p>	<p>7C.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zij zijn tijdig aanwezig op de contact-uren en beëindigen de lessen niet voortijdig • bij verhindering zorgen ze voor vervanging • ze houden zich voldoende bereikbaar via spreekuren e.d.
<p>8A. Problemen: Als docenten een probleem zeggen te ervaren, wordt dat door studenten serieus genomen en ze trachten dat in samenspraak op te lossen.</p>	<p>8B. Als studenten een probleem zeggen te ervaren, wordt dat door docenten serieus genomen en ze trachten dat in samenspraak op te lossen.</p>	
<p>9A. Feedback naar docent: Docenten krijgen onderbouwde feedback gedurende en na hun cursus; studenten verlenen hun medewerking aan vakevaluaties.</p>	<p>9B: Studenten ondervinden geen nadeel van het geven van feedback aan docenten; en de studieleiding stelt hen op de hoogte van verbeteracties.</p>	
		<p>10C. Professionele vertrouwensrelatie. Docenten maken geen inbreuk op hun vertrouwensrelatie met studenten; ze maken geen misbruik van hun machtspositie; ze houden zich aan hun professionele geheimhoudingsplicht.</p>
		<p>11C. Voorkoming van schade. Docenten trachten te voorkomen dat studenten schade ondervinden van de onderwijsdeelname en van de uitvoering van hun studietaken of dat studenten daarbij schade aan derden toebrengen.</p>